

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1901, kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

Uti en från Andra Kammaren till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 171, har herr *D. Holmgren* hemställt, att Riksdagen måtte, såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling, antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

» 60 §.

När ärende — — — derom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnes i mål, der blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en dertill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 3 Saml. 6 Häft. (N:o 6).

65 §.

När i fråga — — — Riksdagens beslut. *Om vid sammanräkningen af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga Andra Kammarens talman i en dertill afsedd rösterna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.*

75 §.

Vid alla val, *hvilka alltid skola ske med slutna sedlar, iakttages — — — erfordras.»*

Derjemte har motionären anhållit, att, för den händelse den af honom föreslagna formuleringen af berörda paragrafer i riksdagsordningen ej skulle anses fullt lämplig eller utgöra ett adekvat uttryck för hans i motionen framställda mening, utskottet ville vidtaga de förändringar i formuleringen, hvartill förhållandena kunde föranleda.

I motionen framhåller herr Holmgren till en början, att senast vid 1899 års riksdag inom Andra Kammaren väckts motion om sådana ändringar i riksdagsordningen, hvarigenom det nu stadgade voteringsättet medelst slutna sedlar vid ärendens afgörande inom Riksdagens kamrar utbyttes mot öppen omröstning medelst namnupprop, att denna motion visserligen blifvit då såsom vid föregående tillfällen af konstitutionsutskottet afstyrkt och af kamrarne afslagen, men att emellertid i Andra Kammaren afgifvits 80 röster för motionen mot 84, som varit för utskottets hemställan om afslag. Med påvisande, att en ringa majoritet sålunda vid nämnda riksdag vållade förslaget fall i Andra Kammaren, anför motionären vidare, bland annat, att det öppna omröstningssättet, hvilket blifvit antaget i nästan alla konstitutionellt styrda länder i verlden, hvilade på en teoretiskt riktig princip samt egde åtskilliga företräden framför det slutna omröstningssättet, hvilket senare omröstningssätt åter medförde praktiska olägenheter dels för riksdagsarbetet, dels för den enskilde riksdagsmannen och dels för valmännen, hvilka olägenheter komme att afhjelpas genom införande af öppen omröstning. För riksdagsarbetet medförde den slutna omröstningens omständliga och tidsödande procedur en ej ringa olägenhet, jemförd med det öppna omröst-

ningssättets snabbhet. Den öppna omröstningen erbjöde dessutom den enklaste utväg att uttala den mening, man hyste, och skulle just derigenom säkerligen och i många fall vara ett sätt att högst betydligt förkorta debatterna. För den enskilde riksdagsmannen medförde den slutna omröstningen den olägenheten, att den beröfvade honom all möjlighet att styrka, huru han röstat, och att han sålunda, äfven om han under debatten tillkännagifvit sin anslutning till en viss mening eller efter voteringen reserverat sig mot det fattade beslutet, ändock kunde, derest ej af särskilda orsaker hans ståndpunkt i en viss fråga kunde anses absolut viss, blifva utsatt för misstanken att hafva röstat annorlunda, än han verkligen gjort. Slutligen innebure det slutna omröstningssättet för valmännen en beaktansvärd olägenhet, hvilken endast genom införandet af öppen omröstning kunde undanrödjas. Den öppna omröstningen vore nemligen det enda fullt tillförlitliga medel, hvarigenom valmännen kunde erhålla fullständig kännedom om en representants ståndpunkt för att med ledning af hans verksamhet inom Riksdagen bedöma, huruvida de borde förnya hans mandat eller ej; och då det utan all gensägelse vore valmännens rätt att erhålla kännedom om sin representants sätt att fullgöra sitt förtroendeuppdrag, så utgjorde bibehållandet af det slutna omröstningssättet, hvarigenom denna rätts fulla tillgodoseende hindrades, rent af en rättskränkning mot valmännen.

Beträffande hvad motionären härutöfver anfört till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen, deri han jemväl till bemötande upptagit åtskilliga mot införande af öppen omröstning gjorda invändningar.

Då förslaget om införande af öppet omröstningssätt inom Riksdagens kamrar sålunda, efter att hafva vid fjorton föregående riksmöten under vårt närvarande representationsskick blifvit förkastadt, nu för femtonde gången å nyo framlägges, skulle utskottet kunna inskränka sig till att såsom skäl för sin åsigt om olämpligheten af detta omröstningssätt åberopa hvad i sådant afseende blifvit tillförene anfördt. Utskottet vill emellertid gent emot motionären särskildt framhålla några synpunkter, hvilka utskottet funnit vara af vigt vid frågans bedömande.

Till en början får utskottet, som hyser tvifvelsmål, huruvida, på sätt motionären antager, någon afsevärd tidsbesparing vore att förvänta genom införande af det öppna omröstningssättet, uttala såsom sin mening, att i

hvarje fall denna synpunkt icke i och för sig får tillmätas någon afgörande betydelse i förevarande fråga.

Motionären har vidare med all kraft velat betona, hurusom det öppna omröstningssättet skulle bereda den enskilde riksdagsmannen betydande fördelar framför det slutna. Utskottet, som först och främst icke kan finna, att riksdagsordningens bestämmelser om proceduren inom Riksdagens kamrar få göras beroende af hvad som må anses vara till den enskilde riksdagsmannens fördel eller icke, anser emellertid, i olikhet med motionären, att det slutna omröstningssättet i vissa fall kan vara för representanten vida mera önskvärdt än det öppna. Om en representant i någon mera ömtålig fråga kan tänkas genom påtryckningar blifva frestad att svigta i sin pligt att fritt och sjelfständigt fatta sitt beslut och rösta i öfverensstämmelse dermed, är det utan tvifvel vid omröstning med slutna sedel för honom lättare än vid öppen votering att, oberörd af påtryckning, låta sitt votum bestämmas uteslutande af den egna, på sjelfständig pröfning grundade öfvertygelsen om hvad i hvarje fall är riktigast, klokast eller lämpligast. Genom det öppna omröstningssättet skulle därför, enligt hvad utskottet håller före, i vissa fall läggas ett band på den enskilde riksdagsmannens beslutandefrihet och till äfventyrs ett obehörigt partitryck befordras. Äfven må framhållas, hurusom det är tänkbart, att en utskottsledamot, som i en föreliggande fråga inom utskottet uttalat sig för en mening, vid ärendets behandling i kammaren på grund af förebragta goda skäl finner sig föranlåten att öfvergifva denna mening, eller att uti en fråga, deri gemensam omröstning eger rum, de omständigheter, som hos den enskilde riksdagsmannen orsakat en dylik ändring i tänkesättet, inträdt efter frågans behandling i kamrarne, men före den gemensamma voteringen, hvarvid möjligheten att angifva skäl för den ändrade åsigten är utesluten.

Beträffande den förmenta förmån, som det öppna omröstningssättet skulle medföra i afseende å representantens och valmännens ömsesidiga förhållande till hvarandra, anser sig utskottet böra framhålla den af flera föregående års konstitutionsutskott uttalade åsigten, att ett uppdrag, så omfattande som representantens, måste gifvas af förtroende till och kändedom om representantens karakter och tänkesätt i allmänhet, icke allenast på grund af den visshet, man kunde ega om hans röst i en eller annan fråga. Då motionären i detta hänseende sökt göra gällande, hurusom genom det öppna omröstningssättet tillfälle skulle beredas representanten att i hvarje fall *styrka*, huru han röstat, samt vidare påstått, att den öppna omröstningen vore det *enda tillförlitliga* medel för valmännen att utröna represen-

tantens ståndpunkt i förhållande till en viss fråga, kan häremot med skäl invändas, att anspråk hos valmännen på *bevis* om tillförlitligheten af representantens uppgift icke kan förutsättas, då de gifvit honom förtroendet att vara representant i Riksdagen.

Hvad vidare angår det af motionären åberopade föredömet från andra länder, så må i detta afseende blott påpekas, hurusom motionären synes hafva förbisett, att i många af de stater, der det öppna omröstningssättet är användt inom folkrepresentationen, de politiska och särskildt de parlamentariska förhållandena äro helt olika mot hos oss.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att herr Holmgrens ifrågavarande motion ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 april 1901.

På utskottets vägnar:

G. RUDEBECK.

Reservationer

af herrar friherre *Barnekow, Dahn, Johnsson, Andersson* och *Wavrinsky*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka den föreslagna grundlagsändringen; samt

af herr *Boëthius* med afseende å vissa delar af motiveringen.

Herrar *Olsson* i Ättersta och *Pettersson* hafva begärt få här antecknad, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.